

Tasviriy san'at darslarida interfaol o'quv resurslarini qo'llashning pedagogik samaradorligi

Usmonov Umid Farxodovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi
2-kurs talabasi

Anotatsiya: Mazkur maqolada tasviriy san'at darslarida interfaol o'quv resurslaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil etiladi. Interfaol resurslar — bu o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiruvchi, dars jarayonini qiziqarli, samarali va ijodiy muhitda tashkil etishga xizmat qiluvchi raqamli vositalar tizimidir. Maqolada interfaol ta'limning afzalliklari, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni mustahkamlashdagi roli hamda san'at darslarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning psixologik-pedagogik asoslari yoritilgan. Shuningdek, tasviriy san'atda interfaol platformalar, raqamli taqdimotlar, 3D-modellashtirish, onlayn rasm chizish dasturlari kabi vositalar orqali o'quvchilarda estetik did, vizual tafakkur, kompozitsion fikrlash hamda rang sezgirligini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol o'quv resurslarini dars jarayoniga joriy etish o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yechim topish qobiliyatini kuchaytiradi. Bu esa o'z navbatida, tasviriy san'at darslarining sifatini oshirishga, ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, interfaol o'quv resurslari, pedagogik samaradorlik, innovatsion texnologiyalar, ijodiy fikrlash, o'quv motivatsiyasi, raqamli ta'lim, vizual tafakkur, san'at pedagogikasi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va interfaol ta'lim vositalarining rivojlanishi ta'lim jarayonining barcha bosqichlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol o'quv resurslarini qo'llash o'quvchilarning san'atni chuqurroq anglash, badiiy idrokni shakllantirish hamda ijodiy faoliyatni rag'batlantirishda muhim o'rin tutadi. An'anaviy o'qitish usullari o'quvchilarning faqatgina bilimni qabul qilishiga yo'naltirilgan bo'lsa, interfaol metodlar ularga o'z fikrini ifoda etish, tanqidiy tahlil qilish va ijodiy yechim topish imkonini beradi.

Interfaol o'quv resurslari o'quv jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni mustahkamlaydi, o'zaro fikr almashish muhitini yaratadi va o'quvchilarning

mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday resurslar qatoriga raqamli taqdimotlar, interaktiv doskalar, onlayn rasm chizish dasturlari, 3D modellar, virtual galereyalar hamda animatsion o'quv videolarini kiritish mumkin. Ularning barchasi san'at ta'limini zamonaviylashtirish, darsni yanada jonli, amaliy va samarali tashkil etishga yordam beradi. Shuningdek, interfaol resurslardan foydalanish o'quvchilarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi, ularni ijodiy fikrlash va estetik tahlil qilishga yo'naltiradi. Shu sababli, tasviriy san'at o'qituvchilari uchun interfaol o'quv resurslaridan oqilona foydalanish zamonaviy ta'lim talablariga mos ijodiy metodik yondashuv sifatida qaraladi.

Tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol o'quv resurslaridan foydalanish nafaqat dars jarayonining texnik imkoniyatlarini kengaytiradi, balki o'quvchilarning ijodiy fikrlash, tahlil qilish va o'z badiiy qarashini ifoda etish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol o'quv resurslari o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish, o'quvchilarni mustaqil faoliyatga jalb etish hamda dars jarayonini individual yondashuv asosida tashkil etish imkonini beradi. Shu bois, zamonaviy san'at ta'limida interfaol texnologiyalarni joriy etish — ta'lim samaradorligini oshirishning muhim pedagogik sharti hisoblanadi.

Avvalo, interfaol o'quv resurslari o'qituvchiga mavzuni ko'rgazmali, tushunarli va qiziqarli tarzda bayon etish imkonini beradi. Masalan, rang nazariyasini o'rgatishda o'quvchilarga interaktiv rang aralashtirish dasturlari, yorug'lik va soya hosil bo'lishini ko'rsatuvchi raqamli animatsiyalar orqali murakkab jarayonlarni vizual tarzda tushuntirish mumkin. Bu o'quvchilarda rang, shakl va fazoviy tasavvurlarni yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Shuningdek, 3D modellash va virtual haqiqat (VR) texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilar kompozitsion yechimlarni uch o'lchamda ko'rish va baholash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Interfaol darslar o'quvchilarning darsdagi ishtirokini kuchaytiradi. Masalan, san'at tarixiga oid mavzularda interaktiv testlar, virtual muzey turlari yoki "rasmni tahlil qil" kabi mashg'ulotlar o'quvchilarda faollik va qiziqishni oshiradi. Ular o'zlari o'rganayotgan asarlar haqida tahliliy fikr bildiradi, ijodkor shaxs sifatida qaror qabul qilishni o'rganadi. Shu jarayonda o'qituvchi o'quvchilarga yo'l-yo'riq beradi, lekin ularning ijodiy mustaqilligini cheklamaydi.

Raqamli o'quv platformalari (Google Classroom, Padlet, Canva, ArtSteps va boshqalar) orqali o'quvchilar o'z ishlarini onlayn tarzda taqdim etishi, baham ko'rishi va o'rtoqlari fikrini olish imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa darsni faqat bir yo'nalishli o'qitishdan interfaol muloqotli o'qitish tizimiga o'tkazadi. O'quvchilarda estetik baholash ko'nikmalari shakllanadi, ular san'at asarlarini faqat ko'rish emas, balki tahlil etish, solishtirish, baholash jarayonlariga faol qo'shiladi.

Interfaol resurslar yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning vizual savodxonligini rivojlantiradi. Ular rang uyg'unligini, shaklning muvozanatini, kompozitsion markazni aniqlash kabi tasviriy san'at asosiy elementlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, Paint 3D yoki Sketchbook dasturlarida ishlash orqali o'quvchilar rang bilan ishlash, shakllarni joylashtirish, yorug'lik manbaini aniqlash va badiiy ifodaning kuchini his qilishni o'rganadilar.

Pedagogik nuqtayi nazardan, interfaol resurslarning samaradorligi ularning o'quvchining individual qobiliyatlari, qiziqishlari va tayyorgarlik darajasiga moslashuvchanligida namoyon bo'ladi. Har bir o'quvchi o'z sur'atida ishlashi, murakkab topshiriqlarni bosqichma-bosqich bajarishi va o'z natijalarini vizual tarzda kuzatishi mumkin. Bu esa o'quvchining o'z-o'zini baholash, refleksiya qilish va o'z ustida ishlash qobiliyatini kuchaytiradi.

Shovdirov S.A. (2017, 2025) tadqiqotlarida ta'lim jarayonida "flipped classroom" va raqamli vizualizatsiya metodlarini qo'llash o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatini kuchaytirishini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv asosida o'quvchi nazariy bilimni darsdan oldin raqamli materiallar orqali o'zlashtiradi, darsda esa o'qituvchi rahbarligida amaliy ijodiy faoliyat olib boradi. Shu tarzda, dars jarayoni bilim berish emas, balki bilim yaratish jarayoniga aylanadi.

Interfaol o'qitish vositalarini qo'llashda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, motivatsiya beruvchi va ijodiy muhitni boshqaruvchi sifatida namoyon bo'ladi. Bu o'quvchilarni mustaqil tadqiqotga, yangi g'oyalarni sinab ko'rishga va o'z badiiy qarashlarini erkin ifoda etishga undaydi.

Natijada, interfaol o'quv resurslari bilan boyitilgan darslar o'quvchilarning faolligini, darsdagi ishtirokini va o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshiradi. Ular nafaqat rasm chizishni, balki badiiy fikrlash, estetik baholash, kompozitsion yechim topish kabi yuqori darajadagi kompetensiyalarni egallaydilar. Shu sababli, interfaol texnologiyalarni san'at ta'limiga integratsiya qilish — zamonaviy o'qituvchining eng muhim pedagogik vazifalaridan biridir.

Tasviriy san'at darslarida interfaol o'quv resurslarini qo'llash o'quv jarayonini modernizatsiya qilishning samarali yo'nalishlaridan biridir. Ushbu yondashuv nafaqat o'quvchilarning bilimini chuqurlashtiradi, balki ularning ijodiy tafakkurini, estetik didini va o'z fikrini badiiy shaklda ifoda etish qobiliyatini rivojlantiradi. Interfaol texnologiyalar yordamida o'quvchilar darslarda faol ishtirok etadi, mustaqil tahlil qilish, muhokama yuritish va ijodiy qarorlar qabul qilishni o'rganadi.

Shuningdek, interfaol resurslar o'qituvchiga har bir o'quvchining shaxsiy qobiliyati, tayyorgarligi va qiziqishiga mos individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Bu esa ta'limning shaxsga yo'naltirilganligini ta'minlaydi.

O'quvchilar o'z ishlarini onlayn taqdim etish, baholash va fikr almashish orqali muloqot, tahlil va o'zaro o'rganish madaniyatini shakllantiradi.

Bundan tashqari, interfaol darslar orqali san'at ta'limi zamonaviy texnologik muhit bilan uyg'unlashadi. Virtual galereyalar, raqamli chizish dasturlari, 3D modellar va multimedia vositalari o'quvchilarni ilg'or ijodiy faoliyatga tayyorlaydi. Natijada, ularning estetik saviyasi oshadi, raqamli madaniyat bilan uyg'un bo'lgan ijodiy kompetensiyalar shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, interfaol o'quv resurslarini tasviriy san'at darslariga tatbiq etish o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshiradi, darslarni mazmunan boyitadi hamda ta'lim jarayonini qiziqarli, samarali va zamonaviy ko'rinishga keltiradi. Bu yondashuv san'at ta'limini yangi bosqichga olib chiqadi va kelajakda ijodkor, mustaqil fikrlaydigan shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region* // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology* // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268. – No. 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* // *Inter education & global study*. – 2024. – № 1. – С. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students* // *Science and innovation*. – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – P. 192–198.
8. Шавдиров С. А. *ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ* // *INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW*

OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84–85.

9. Shovdirov S. *TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH* // *Евразийский журнал академических исследований.* – 2023. – Vol. 3. – No. 12. – P. 193–196.

10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts* // *International Journal on Integrated Education.* – 2023. – Vol. 4. – No. 3. – P. 60–66.